

MRKAČ PLUS

Mrkač Plus
Raj pod Triglavam
U Božič, 2010

**TKO NEJ BSE ZGODIVO,
AL PA TUD NE**

Nekej okrogl'h pa dvomliv'h

2A

KAZALO

<u>Z</u> a začet'k.....	4
<u>B</u> ohinske pošte # #.....	6
<u>L</u> ucija pa Mrkač.....	11
<u>S</u> odobnost.....	12
<u>C</u> eg'lc.....	13
<u>K</u> ordežou Mateuž.....	15
<u>K</u> ranc'ln'.....	17
<u>B</u> lejc pa Bohinc.....	22
<u>V</u> andrane.....	25
<u>P</u> raz'nvana.....	30
<u>R</u> ajane.....	34
<u>T</u> a nova vera.....	37
<u>L</u> okalne volitve.....	40
<u>P</u> redtrška.....	55
<u>S</u> mučane.....	60

a začet'k

No, paj spet po leta ukol. Paj bvo spet tok nouga. Volil smo nove župane, ostal so pa k'r ta star. Ja, za hudiča, zakva pa poj volitve?

Ja, smo že vosle, sej se vid. Z'kva smo uhka prežvel, č'prou smo ble tač vosl'? Do dons smo misl'l, d' z'rad naše prilagodlivost pa poštenost. Ja, paj to v'lau sam tok cajta, dokler so nas tvačil pa obiral tujc. Ksmo pa ratal samostoj'n pa kje bvo usga dovel, pa kso nam ponujal use sorte, se pa na'nkrat več n' znajdemo, sej 'nkol nismo žvel u izobiljo. Dokler smo mog'l sam dajat, smo se še znajd'l, pa 'rči ured'l tko, d' smo prežvel.

Kva pa zdej, kmamo usga dost, pa knam ponujajo še velik več, k't pa rabmo. Ja, pa so se hit'r najd'l ani, kj'm ni 'nkol dost, kmajo zmerej p'rmau, pa koj kzagledajo nekej nouga, t' star preč vržejo, pa č'prou je še dob'r.

Ja, začeu sej tko, d' t'krat, kše ni bvo usga, d'j bvo sam 'n'h 'rči preveč. Tko so mel en stare babe, kso se j'h že naveličal (sami pa še zvo poskoč'n), pa sos umisl'l zrav'n še k'sno novo, kje bva že glih prilka. Poj sej pa začeu vagat (oboje: tehtati in lagati), kva s ta staro? No, že taka prevelika ponudba n's je zmedva, pa smo se zmerej zapelal u k's'n fret. Kva šele dons, kse nam ponujajo politkarje k'r na tekočmo trak. Politke fabriciramo tko, k't je učas Ford automobile, u velik'h serijah.

Ja, ja, hudič je, č' ne loč'š tga, koko se deva 'ldi pa koko automobile. Mi smo use to k'r pomešal pa devamo politke k'r na debeu.

Ja, č'b ble še p'r fabricirano druj'h 'ldi tko uspeš'n! Paj padva rodnost, pa n's je zmerej m'n. Ja, a smo res že usi jalou. Pab še razumu, č'b ble jalou u proizvod'n politkou, tko smo pa k'r popočez. D' pa tud u proizvod'n politkou nismo uspeš'n, ampak hudičou šlampast, se pa vid po tmo, koko grintou proizvod mečemo v'n. Č'b bvo to p'r Fordo, b' biu to sam ausšus.

Ja, do zdej nismo zamerkal, d'j z usmo tmo fabriciranam nekej narobe, pa d'b bvo treba nekej nardit. Bohinc so učas ved'l kvaj treba, pa so p'rpe-lal nove Minčke. P'r nas pa to dons n'č več n' pomaga, pa č'prou uvažamo črne pa 'rmene pa kva jest vem še kašne Mine, kse pa poj ž'z 'n cajt izka-že use sk'p za ta prave mine.

No, učas sej števiu hiš b'l počas večou, zato jpa bvo okol teh hiš velik več otrok. 'ldje so učas hiše podedval pa deval otroče, dons pa devajo hiše, pa hočejo otroče podedvat (sej svoj'h nimajo). Tau-ž'ntlet'n red sej postavu na gvavo, z'to pa tud ni n'č čud'nga, č' se več prou dob'r n' znajdemo, pa se zmerej b'l neum'n obnašamo.

Ja, spregledal smo pa tud to, d' se učas zemle ni mogvo kupt, ampak tjoj srena dava al pa ne. Dons, kjo pa uhka usak kup, sej pa med nas naseliu velik tujcou, k po svoje razlagajo, kvaj naš pa kva ne.

ohinske pošte # 📧

Bohinc so žvel u svojmo kotvo več tauž'nt let pa mel b'l svabe povezave s Tminc'm pa Blejc'm, sej so j'h obkrožale visoče gore. U tmo kotvo so se počutil varne, d' so bl' pa res, so pa na zunej poskrbele visoče gore, na znotrej pa sami. To so nared'l tko, d' so v's žiulene tmo prilagod'l.

Ja, še nejvoži so se pobiral z Gorjanc'm. Te so j'm ble še t' nejb'l podob'n, za Blejce so pa rekle, d' so »Gorjance deluks«, d' se nosjo preveč gosposk, gospode pa tko al tko 'nkol niso maral.

Bohinc so se držal b'l sami za sebe, k'r pa ne pomen, d' neb ved'l, kva pa koko se dogaja u zunanmo svet.

Za povezavo z zunanmo svetam so mel svoje tovarnike, za povezavo doma pa potouke. Pa ne sam to, tud še k'sne druje pošte so poznal.¹

Tuj tovarnik' so potval skoz Boh'n, p'ršle č'z prevaze na Spodn'h gorah po poteh dol pa se ustav'l spodej u gostil'n, ker so se okrepčal pa povedal use, k'r je bvo zunej nouga. Ponavad so ble to ceve kače (karavane), kso se zbrale že t'm, ker sej potvane

¹ Kašne pošte so mel na Bledo smo že 'nkrat opisal. N' mis'lte, d' jo Bohinc niso kopiral, uhka jpa tud narobe, d' so jo pa le von pogrutal, pa so jo Blejc kopiral, kdo ve?

začeu, poj so se j'm pa med potjo prdružval še druj. Tkoj blejska prošcija pošilava svoje vidmerje (kso mog'l uzdržvat kone pa orožje pa bit zmerej na volo svojmo gospodarjo) pa druge podlož'nke, kso mog'l opraulat tovrno tvako za prošcijo pa otoško cerku. Toj bvo učas tud po 30 'ldi. No, tem so se poj p'rduž'l še ta domač, kso nosil če na Vašč predus'm k'šno železarijo al pa suho robo.

No, tko so tače karavane uredile svojo pot dam tko, d' so ble tovor'nk' ob nedelah p'r deset maš p'r svetmo Lenarto na Bač, po maš so se pa napot'l na Vrh Bače pa n'prej u Boh'n.

Kso p'ršle na Kavuze pa zagledal spodej u Bist'rc hiše, so pa gospodine spodej u Bist'rc že zaslišale zvence od nihov'h kon, toj biu pa poj cahn, d'j ta zad'n cajt za v'ršt k'š'n m'so u pisk'r.

Tko so poj Bohinc na Rauharsk'm zavil usak na svojo stran po bohinsk'h vaseh, ta druj pa spod u gostilno. Bvoj to še zgodej popoudne, pa cajta za n'prej še dovel. Tko so tujc obvisel u gostil'n, se nacejal, čvekal, ble zmerej b'l dobre vole, paj cajt k'r hi'tr mniu.

No, tkoj delvou 'n del pošte. T' domač so p'rnes'l use sorte sporočiva od 'ldi, kso j'h dobil med potjo, use sorte čvek, kso ga zved'l pa tud m'rs k'šno reč, kso jo poj podar'l doma svojc'm. Tujc so pa poj, kso ble že dobre vole, tud ble b'l odprte duše,

so pa tud m'rs kej pvačal al pa tud šenkal pr'd-us'm dekletam.

No, z'to pa tud n' v'mo aj blejska pošta ista k't pa bohinska, sej so Blejci učas obvisel u Bohin tud po več dni, ksej use to 'nkrat začeu. Ja, zgodivo sej cvo to, d'j 'n Blejci pršu dam br'z usga tovara, kgaj tovoru na kon', paj p'rpelou dam na kon ženo namest tovara. Poj so ga pa u n'č deval, d's je prpelou tač tovor, k'ga bo futrou ceu žiulene, namest d'b tačga, k b' nega futrou v's žiulene. Kokoj bvo pa res, pa kdoj kerga futrou v's žiulene, se pa n' ve.

Ta druj deu pošte so ble pa potouke. Tako potouko so mel u Krop še pred par'm let'm (mrbit je pa k'sna cvo dons?), kje hodiva u Radolco po arcnije pa use, k'r so j' 'ldje naroč'l. Pelava sej z autobusam u Radolco, n'zaj jpa šva peš pa se ustauvova po hišah, pousod povedova use, k'r je sprot zvedva, 'ldje soj pa povedal use, k'r je bvo nouga. D'j pa to uhka počeva, jpa dobiva od 'ldi zmerej k's'n gnar, zmerej je ke kej pojedva, se ustauva u vsak vas saj u 'n hiš pa t'm dobiva kofe.

Ja, kofe so pa mel tak, kgaj potouka prnesva sabo (meva gaj zmerej nekej, d' so ga 'ldje uhka tud kupil). Poj so pa ta kofe, kje biu še zelen, babe nejprej zroštale, d'j fajn dišavo po ceu vas. Babe so zavohale, d'j u vas nou kofe, znim pa potouka, pa use za nosam če, od ked'r je dišavo. Tkoj mu roš-

tane glih tak namen, k't soudašk bob'n. Kso ble pa babe sk'p, sej pa začeu kuhat kofe, začeu sej čvekat, pretiravat, vagat, use sorte. No, potouka jpa poj to nesva n'prej.

Čud'n pa je, d'j znava potouka use to razlikvat, d'j znava 'rči prou postaut pa razvrstit, loč't pleveu od semena, važi od resnice, pa utišat pretiravane. Potouke so ble po navad prou pametne babe, velikrat doma iz pomembn'h družin. Tko so pomembne družine tud p'ršle do tistga vedena, kj'h je ločvou od drug'h pa ga znale izkoriščat u svoj prid.

Ta treta bohinska pošta jba pa maša. P'r maš so se 'ldje zbral usi sk'p, fajmoštr j'm je povedou, k'r j'm je on mu za povedat, po maš sej pa začeu use sorte.

Gospodarj' so šle u gostilno, naroč'l an firk'lc vina, ga postav'l predse, pa odp'r'l usta, mau z'to dab pil, mau zato dab čvekal. Na širok so pa odp'rl tud ušesa, zakva pa sami v'ste.

Ta p'rumo firk'lc' sej prdružu ta druj pa tko n'prej, do kam, jpa na konc vedu sam birt, kje use napisou na kredo, pa kmoj bvo usga sk'p dost, od tistga zahtevou tud pvačiu.

Ja, tko so se »izobražval« gospodarj'. Bab'nce so pa pred cerkujo nardile rinčk, pa počele use tist, k't p'r kofet. Poj so pa šle dam, usaka vas za sebe, posamezne vasi sk'p z drug'm pa tok cajta, dokler sej

davo. Ja, tak »sej davo« je šu pa tko, d' so šle babe z Žvana sk'p z babam s Kam'n pa Savice č'z Dobravo prou do če, kje pršva gor pot iz Kam'n na Žvan, pa so poj mogle jet nazaj dol u Kamne. P'r usmo tmo so pa use mele svojo pot č'z Dobravo, kje bva velik krajš, k't pa tista, kso jo sk'p ubrale.

Otroc so jo pa po svoje ucv'rl dam, sej so mame, kso ble zutrej p'r maš, ta cajt kuhale kej dob'rga, pa sej dau prit tud do kej dob'rga za polizat, č' ne drgač pa tud kej mejh'nga sunt. Vrtel so se okol mat'r pa čakal na ugodno prilko.

Ta četrta pošta jba pa tista, kso jo nosil dam tist, kso služil cesarja. To so ble pa stvari iz usga cesarstva pa tud od t'm, kam'r je cesarstu moliu svoje tace. Te so ble pa ponavad b'l grozne, za otroške ušesa neprimerne, zato pa tolk b'l zanimive.

Ja vidte, tače so ble bohinske pošte, za ano mejhno pokušno pa poslušajte tist, k'r je o nej po svoje povedou pokoj'n Čopou Joza z Broda.

Lucija pa Mrkač

Ja, od božiča n'prej je u ta star'h cajt'h vladova Lucija s svojo vučjo pa vodo, od kresa n'prej pa mrkač s ta zvat'm rojem pa jeklenmo tičam².

Sveta Lucija je razsvet'lvava 'ldi, d' so ble b'l pame-t'n, z'to jpa nucova vuč, d' so pa spregledal, d' so n'-um'n, j'h je pomazava s sveto vodo iz svojga st'denca.

No, isto ulogo j'mu tud mrkač z zvat'm rojem, od ker'h sej odbijou sij pa razsvetlevou 'ldem gvale.

Tko sta Lucija pa Mrkač poskušova spraut 'ldi h pam't, ni j'ma pa to 'nkol ratovo. S'm pa če sej k's'nmo mau »posvitou«, pa to ni douh cajta gverou. Z'to sta mogva tud skoz bit na deu pa se 'nkol mau naspāt, t'krat kje biu zane cajt. Z'to sta se pa tud izmenvava na po leta, d' sta se poj uhka mau spočiva, ksta pa meva tolk deva (pa tko mau uspeha).

Ja, sveta Lucija je meva vuč pa vodo, Mrkač pa zvate roje pa jeklenga tiča. Sveta Lucija j'poskušova razsvetlevat 'ldi z vučjo, Mrkač pa z rojmi, sveta Lucija sej pred norc'm braniva z vodo, Mrkač pa s tičam. Kaš'n uspeh sta pa meva pa uhka koj vidte, sam mau ukol sebe poglejte, paute vid'l. Vid'l bote pa tud to, d' so tko, k't na use bogove pa svete stvari, že čist pozabil (sam na tiste ne, k majo svojo božanskost u bank), tud n' tedva so že zdaunej pozabil, pa z'to že tud čist ponorel.

² A pa veste kva Mrkač pomen? Toj tist k merka, pa nej bo to jarce al pa 'ldi.

odobnost

Drrrrrr .....drrrrr .....dr

»Aj t'm p'r Mrkačo?«

»Ja, je, kdoj pa t'm pa kva čte?«

»Mrkač, kva pa misl's ti stist'm tvoj'm rojém. Ja, č' so tvoj rojé zvat, m's pa z'to spodej pod nim sam gnoj. Kdaj seuš zbrihtou, pa kej pamet'nga dau od sebe?«

»Ja, jest mam u gval gnoj, kje zmerej potreb'n, č' češ, d' na nem kej dob'ga zrase. Tud jest s'm mu učas sam drek, tko k't ti, sam p'r men je narava iz nega že zdaunej nardiva gnoj, ti j' pa ne pstiš, d'b p'r teb tud to ratou.«

»Zad'nč zga stistmo tvojmo cegučkam fejest posrou, spet ses na debeu zvagou!«

»N'č se nis'm zvagou, men sej to sam pošajnou, k'sm gledou 'n nou film o starinah. Starine stare, film pa nou – ceg'lc st'r, sporočiu pa nou, kok je pa n' usmo tmo res, kok pa izmišl'nga, jpa nekej drujga.

Toj tko, k't use u ta nov'h cajt'h. Govorimo 'no špraho, kje izmišlena, govorimo o rečeh, kso izmišlene, devamo stvari, ksmo sj'h izmisl'l, usej sam izmišlen, pa noben n' reče, d' to ni res. No, zakva se pa tle n' postauš na ta zadnje noje pa začneš grmet stisto tvojo ta gromouniško štimo. Ja, tib tud rabu mau gnoja u gval, d'b u nej kej tačga zrasvo!«

 eg'lc

Jpa Mrkačo ad'n reku, d' sej zmotu, kje reku, d' pride ceg'lc od cegva, ampak d' pride ceglc od nemškga Zettelna, k'r pomen listek pa ne ceguč'k.

Pa sej Mrkač začeu muzat, paj reku, d' č' ve z'kva Nemc rečejo Blatt, Blättlein, pa kašnaj razlika med Blättern pa Zetteln. Ja, kašna? Za knjigo reče t'krat kjo prelistava Durchblättern, za gnar pa t'krat kga obrača pa ureja (ne šteje) Durchzetteln.

Ja, učas so naš ta star pisal na bukove dilce u tist'h svoj'h cahn'h, kso j'h rabil za črke pa za cifre pa za hišna znamna, pa za cahnat les p'r cimp'r-man'h pa za cahnat kamne p'r kamnosek'h, pa za označvat želez, velik prej, pred'n so pa use to počel, so pa »cahnak« po piskr'h, še prej, kso pa pogruntal piskre, so pa praskal po stenah pa po kamn'h.

T'krat še ni bvo ne Nemcou pa ne Slovecou. U resnic pa tud Nemc ve, d' na dreujo rasejo Blätter pa 'nkol Zetteln. Tud to ve, d' č't u roko ad'n stisne 'n list'k, d'j to Zettel, pa 'nkol Blatt (to b' biu sam č'b ga strgou dol z k's'nga drevesa, al pa v'n iz k'sne knige, pab poj u tist knig glih ta mankou).

Ja, m'd tema dvema jta prava zmešnava, ampak sam za tistga, k ni t'm žvu.

No, kva pa poj n's ceg'lc (opekca)?

Ja, mi smo ble tle velik prej, k't so pa Nemc ratal. Mi tud rečemo u slovenščin list'k paj uhka to tist, kje padu iz drevesa al pa tist kgaj ed'n odtrgou v'n iz knjige, al pa tist, kgaj ed'n odtrgou od 'nga večiga kosa popirja, use toj list'k, z'to tud t'm ni ubene težave, tko k't jo majo Nemc.

Ja, sej pa tud p'r n's tko, d' 'ldje velikrat rečejo »per« pa ne »list«. Tko za ene raste na dreuj' perje (kmajo pa listje u gval pa n' pstejo, d'b j'm v'n ušu), 'nkol se pa n' zmot pa reče, d' ma kura listje.

Učas smo pisal na bukove dilce, č' j'h je bvo pa več, so pa ratala bukuce (ne knjige). Do dons pa še niso najd'l tač'h cegučkou, kb' bl' sk'p povezan u nekej tačga, k't je bukuca (z'to se tud reče knjiga, k' ga ni, pa tud ni p'rčakvat, d'b kej tačga tud bvo, sejb se use med seboj potrvo, č'b j'h dal tko sk'p.

Ja, ceguč'k je uhka sam usak sam zase, to pa nista ne Blatt pa ne Zettel. Z'toj tud ceguč'k (ceg'lč'k) velik starej k't pa Zettel.

Č' pa to n' v'rjamete pa prašajte k's'nga b'l pamet-n'ga. Mrk'č ma zvate roje, to pa še n' pomen, d' use ve, za kej tačga mamu pr' n's tače, k use v'jo (sam še tud te sami ne v'jo, d' v'jo m'rs k'sno stvar narobej) pa kso mogoč'n k't Zeus (kje bog bogova). Te udar-jo z roko po miz, poj pa usaka stvar prou, pa basta.... Ja, poj pa to glih tko, k't p'r n's doma, kma ta stara, kpodpira use štir vogale, tud zmerej use prou.

ordežou Mateuž

No, pa se spomne Mrkač na ta starga Kordežouga Mateuža, kje učas laufou na dilcah, pa ksta se učas srečvava n' k's'nko smučano. Dons jpa Mateuž že 'n lep cajt pod zemlo. Bvoj u tistmo cajt, kje šu Mrkač u penzijo pa začeu raziskvat poti, med nim pa tud tisto č'z Jam'nk pa Dražgoše pa pod Ratitoucam če u Bačo. Tko sej spravu 'n dan u auto pa se zapelou če gor na Jam'nk, ker je biu Mateuž doma.

Pa se usedeta pod češno, kje meva že velik let, kjoj Mateuž oskubu pa kuhou poj iz teh češ'n šnops. Ja, toj biu ta prau domač šnops, ne tista čobodra, kjo dons dobiš po štacunah. Ja, pod to češno sta se usedva pa se začeva pogovarjat.

Č'prou je biu Mateuž k'r precej let starej k't pa Mrkač, sej velik bol držou, k't pa von. Biu je skoz na frišn'm luft t'm gor nad dolino, Mrkač pa spod u dolin u tist zagat, ker so se 'ldje sam komoučkal pa spušal u l'ft use sorte pline pa svinarije.

Paj beseda nanesva n' našo govorico pa n' to, kako se use kej t'm okol Jam'nka k's'nmo krej reče pa čej tle na Jam'nk k'sna stara ženica, kb' kej vedva od ta star'h cajtou. No, poj pa praša Mrkač, č' p'r Kordež'h kej v'jo, od kod von izhajajo, kok cajta so že tle gor u tehle bregov'h, pa č' kej v'jo, od kod nihou ime.

Pa prau Mateuž, d' so negou prednik tle že od pamtiveka, pa d' so se negou prednik učas pisal Carducci, tko k't poznan karbonar iz Toskane, to sej pa p'r n's počas spremenvo u Kordež.

Mrkač pa, d' se po italjansk reče cardare, po nemšk pa karden, kardieren = mikanje (voune al pa lanu), pa Corda = Strick, Seil, Sehne = vrv, kita, tetiva.

Poj pa gruntata, d' so učas hodil pozim od hiše do hiše 'n 'ldje, kso mikal (česal) vouno al pa lan, polet so pa gor na Jevouc al kuhal vogle al pa rudar'l. Ja, tob nej ble Kordež'. Podob'n so ble pa tud Kaučič', to so ble tkalčič', kso poj za Kordež'm podeval tist, k'r so kordež' namikal, pa stare ženice za nim spredle u nit. Ja, tko so se učas preživalal tist 'ldje, kniso mel dost zemle, dab j'h rediva.

D' so pa ta deva že zvo stara, n'm pa uhka povedo archeolog', kše dons najdejo u zem'l k'sno cuno, kje bva tko narjena, pa kje stara več tauž'n let (pa kje meva srečo, d'j do dons prežveva).

No, č'z 'n cajt, sej pa mogu Mrkač odpraut n'prej če u Dražgoše, pa sej poslovu od Mateuža, pa sta se zmeniva, da seuta drugič meniva n'prej.

Tistga »drugič« pa ni bvo 'nkol več, sej Mateuž zapustu ta svet, Mrkač jpa spet zgubu 'nga čuveka, kje kej vedu od ta star'h cajtou.

ranc'ln'

Jpa Mrkač učas mislu, d'j sam von tko p'rsmojen k't ajnpren, dons jpa spremenu mišlene, kje ugotovu, d'j t'm u inozemstv' še velik več tač'h. Te se loč že koj na zunej po us'h tist'h kranc'ln'h okol nihov'h imen, kse valajo use t'm okol, ker se valajo nihou lastnik.

Ja, te sos izmisl'l čist svoj svet, u kermo žvejo sam von. Usi ta druj so pa trot'ln' (kto prenašajo). Zgleda, d' so hodil prveč u teat'r, pa sej še nih p'rjeu v's tist šemlene.

Poj pa pogleda Mrkač mau b'l okol sebe pa vid, d'j predouh cajta mižou, d' sej svet u tmo cajt uhka tko spremenu. Ja, učas sej to dogajou sam p'r vrač'h, pa so se tga kmou nalez'l še druj »humanist«, za nim pa še usi ta druj. Tko mamu dons ceu k'p 'ldi, k nam afne guncajo.

'ldje pa neume'n, pa niso opazil, d' use te afne ponucajo use tist, k'r von prdevajo, kpa p'r tmo še nimajo dost, se pa zadoužujejo na račun naš'h potomcou.

'ldje kupujejo za pošten prdoblen gnar ane popirje, kpoj č'z noč niso n'č več ured'n, tist, kj'h pa prodajajo pa poj z nim uret prenašajo krizo.

Sam usak po svoje. Ta p'ru pvačujejo dauke, ta druje pa država poj uleče iz dreka, ta p'ru morjo poj fejst devat, d' uhka prežvejo, ta druj pa se s ta prgolfan'm gnarjam sončjo na Florid.

Akol obrnen svet

Mrk'č, že st'r, pride u 'no bol'nco, spet po naročiu svojga zdraunika, kga pošila če ukol, d'b u nem zvedu kej nouga, pa mo poj to povedou tko, k't to razumejo navad'n 'ldje. Ja, sej dons so oseb'n zdraunik zgleda z'to, d' špilajo ulogo prevajauca.

No, Mrkača prpele negova ta stara, sej s' sam že več n' upa n' dougo pot pa še po mest, ker so usi šoferj' tko napadal'n. Poj pa u vrsto pa se prjaut, poj pa u drujo vrsto, ker te 'n ang'l u bev'm začne nekej opazvat, švatat pa špikat. No, kje pa to fertik, pa u ta treto vrsto, pa čakat, d' teu začeu obdelvat sam boh u bev'm.

Ja, pousod umes pa hodnik', pa urata, na nih pa use sorte tab'lce, na nih pa 'na imena, usa okranc-lana spredej pa zadej, zgorej pa spodej, tko d' se ta prau ime že k'r zgubi.

Poj pa Mrkač pogleda svojo osebno pa zdraustveno iskaz'nco, pa not ubenga kranc'lina, sam ana cifra jbva prpopana, ksej' reče EMŠO.

Ja, paj Mrkač poznou tud fotra od tistga, ksej skri-vou u tistmo kranc'lno. Paj biu negou fot'r glih tko boh u bev'm pa še prcej viši, k't pa negou sin, pa ni mu 'nkol ubenga kranc'lina, ampak solid'n znane pa priznane del'č ukol po svet. Ja, tko k't oča pa sin, ksta meva enaka imena pa pisana, sta meva tud različne EMŠOje, tko d' se j'h ni mogvo zamenat.

No, pa poglejmo kvaj pisavo na urat'h p'r teh dveh:

Fot'r:

DEKAN

Prof. dr. Xxxx Yyyyyy

Sin:

PRIMARIJ

Nnnn nnnnnnn nnnnnnnn nnnnnn

Prof. dr. sci. Xxxx Yyyyyy, mag. mmmm, dr. med.

Spec. pppppppppp rrrrrrrr

Poj se pa z'čne Mrkač sprašvat, zakva majo en sam EMŠO, ta druj pa tače kranc'lné. Ja, pa č'b ble že na parah, t'm b' še razumu, d' rabjo kran-c'lné, č' ne več on, pa usaj žalujoči ostali.

Tko se pa prašuje, a majo tač kranc'ln' res kej skup'nga s param (tist'm pr' ta pokojn'h pa tist'm u bank), pa kva skup'nga majo t'm. V's tist jamrane po cajt'ngah pa televizij, d' majo premau par, pa d' za svoj deu dobijo premau par, b' še razumu, sej jamra usak, k'b mu rad več. Sam kok'r se ve, med nim skorej ni brezpos'ln'h, pa d' j'h gospodarska kriza tud ni n'č pošnofova, tko k't tiste, kpa velik m'n jamrajo³.

³ *Ja, p'r dohtarj'h bnej jamral tist, kso bolan, pa kj'h use boli, ne pa bogou u bev'm, kj'h obdelujejo pa kj'h n'č ne boli! Usaj do dons je bvo tko.*

Poj sej pa Mrkačo le pošajnou, zakva v's tist jamrane. Spomnu sej, d' so učas najel prou posebne babe, d' so ob umrl'h jamrale, ta cajt kso ležal na parah. No, tko zgleda, d' tud dohtarje jamrajo, kje tko t'žko ležat na parah (gnarc'h).

Tko Mrkač mis'l, d'b bvo dob'r, d'b res bvo že 'nkrat konc tistga jamrana pa konc kranc'lnou pa dab tist t' ukranc'lan ratal spet navad'n 'ldje (s t' navadn'm EMŠO-j'm), tko k't tud bohinske krave, kj'h jesen prženejo s pvanin use okranc'lane, pa nardejo spodej dol »kravji bal«, pa k ratajo poj spet navadne krave. Te morjo poj, kje bala konc, spet dajat mlek pa to k'r br'z kranc'lnou.

Nekoč:

*Ko ima pare,
kupa se u moru,
a ko ih nema,
kući u lavoru.*

Dons, kje pa use narobej, pa:

*Kdor cuza pare,
kople se u morj',
a tist, kj'h daje,
švica u lavorj'.*

Ja dons je taka moda pa n'vada:

- *okrašvane imen (izgleda, predstave, ...) spreda pa zada, zgorej pa spodej;*
- *okraševanje vsebine (poveličevanje vsebine).*

Oboje sod sk'p u ist koš.

'nkol se n' prašajo, zakva, čemu, trobezlajo ta svojo, tko, d' jo razumejo sam ta nihou, usi ta druj, kj'm je pa use to namenjen, pa debeu gledajo. Ja, tko se natika svoje komitente (paciente, stranke, ...).

*****

»Ja, gospod, vi imate pa malignen tumor na prostati«- zakva za hudiča n' reče, d' mam raka t'm zad za tičam, tko k't usak navad'n čvouk.

*****

Čestitka naglušni, klepetavi ženi:

»Usi sk'p t' želemo use najbolj, predus'm pa to, dab uhka tok govoriva, k't sliš'š!

*****

lejc pa Bohinc

Sta šva dva Jan'za, an Bohinc pa an Blejc
če dol k morjo, u Štivan⁴, mau z'rad romana pa
mau z'rad barantana, se mau razgledat, pa se kej
nouga nauč't, ja pa se tud mau razveselit pa zan
krat'k cajt pozab't use tiste domače skrbi.

Prklučva sta sen kač, kje šva č'z Bačo čez h Svet
Lucij pa n'prej po hrib'h ob Soč dol do Gorice pa
n'prej u Štivan.

U Štivan je biu na god svetga Janeza Krstnika
zmerej 'n vel'k sm'n, kje trajou ceu ted'n, okrog
tga sej pa tud use sorte dogajavo.

Use tist, k'r sta iskava, sta tud dobiva. T'm sta bva
cele štir dni, poj pa dam, do kam'r sta meva štir
dni hoda.

No, pa prideta n'zaj u naš Raj pod Triglavam pa
na tist krej za Maumo Vrham, kse odpre 'n širok
pogled po Bohin, pa od ker se cvo sliš tovarniške
zvonce dol u Bist'rcu, toj na Kavuze. Tle se mau
usedeta pa začneta šacat, koko sta se kej obnesva.
Pa prau Bohinsk Jan'z:

Viš, jest s'm pa prej mislu, d' mamu p'r nas ta nej-
več vodo na svet, n'š jezer, ob nem pa ta največ cer-

⁴ To ime pomeni Svet Ivan, k'r je ist k't pa Janez, kj'h
je bvo č'z v's let uhka velikrat praznovat. Sam Bohinc
so nejb'l obrajtal Janeza Krstnika, pa tega tud prazno-
val na 24 junija, t'krat kje Kres pa ta nejdalš dan u let.

ku Svetga Janeza, pa ta najlepšo. Zdej pa vid'm, d' nit naš jezer, nit naša cerku nista nejveč.

Prej s'm mislu, d' smo Bukouc ta nejb'l pamet'n 'ld-je, kmamo naše bukuce (cahne), kj'h druj nimajo, vedu s'm, d'j n'sh jezer več, k't pa vaš, pa d' hod k naš cerku zvo velik 'ldi se priporočat k Svetmo Janezo (kje biu dob'r za d'ž). Ja, n'sh Jezer je veči, k't pa vaš, pa naš Janez je b'l pomemb'n, k't pa vaša Marija.«

Poj pa Blejc:

»Ja, n'č nouš devau u n'č našga jezera, pa našo sveto Marijo. N'sh jezer je res manš, ma pa z'to na sred votok, na nem pa Sveto Marijo. Vi smorte noje zmoč't če greste čeh Svetmo Janezo, mi se pa lepo pelemo s pletno. Tko se tud ta druj romarje k'r drenajo na use Marijne praz'nke, pa ne sam na nga. Romarjou je p'r n' velik več, sej se uhka p'rpelejo z vozov'm, gospoda pa s kočijam, p'r v's pa pridejo uhka sam peš, z'to tud ni gospode. Ja, jezer je res manš, je pa tok lepš pa tud b'l pomemb'n.«

No, tko sta se, oba zadovolna usak s sabo pa s svojmo krajam, spustiva dol do Rav'n, od t'm pa usak n'prej na svojo stran, eden če na Bukovo, ta druj pa prot Ajdouskmo grad pa n'prej č'z Pokluko če na Bled.

Doma so j'h pa sprašval kva use jbvo, kva use sta vidva pa slišova. Č' pa mis'lte d'j bva nihova zgo-dba enaka, se pa straš'n motte.

Bohinc je vidu pa slišou sam tist, k'r je doma rabu, pa primerjou s tistmo, k'r je doma mu. Blejc je pa upazu sam use tist, k'r je bvo 'lpo, pa velik, pa bleščoč, pa tko n'prej. No, tače so ble poj tud njihove zgodbe: bohincova pusta, kratka, ampak uporabna, Blejčova pa bahata, bleščoča, napihnena, od kere poj nobed'n n'č ni mu.

Ja, pa glih tkoj bvo! Ja, prou za gviš'n je bvo tko!

Na srednjeveškmo turnirjo

»Koliko je vreden tisti vitez na črnem konju?«

»300 koz.«

»Koliko pa je vreden njegov konj?«

»400 koz.«

»Kako to?«

»Kon se pase sam, viteza morš pa futrat.«

»Zakaj pa ravno koz?«

»Z'to, kso sam koze tok ne'umne, d'b se pstile primerjat z vitezam!«

»Ja, kaj pa punce, ali bi te lahko zamenjali za viteza?«

»To pa zvo t'žko, kn' veš kok velike koze so!«

Vandrane

Sej nekej radolšk'h bab (unuk so j'm rek'l babica, babi, ...) sprauvo nan k'p (mele so pa tko al tko zmerej 'ne kupe, ker je biu 'n sam čvekane) pa so se odločile, daujo na stara leta mau če ukol vandrale.

Aj bvo to u nihou k'ru, al če so to staknile, se še n' ve. Res je pa to, d' so že ta star Kranc vandral če u Kelmorajn (Köln am Rein) pa daj bva med nim s'm pa če tud k'sna Kranka, pa daj v's ta vandrane trajou tud okol po leta. U tmo cajt sej pa tud use sorte dogodvo.

No, d'b pa uhka to počele, so se pa začele učit angleščino, za kero so prav'l, d' jo govorejo po ceumo svet. Poj pa ta uk trajou nekej let, d' so se poj bab'nce upale odpraut na pot. Mis'lle sos, d' zdej že dost znajo pa daj cajt, d' majo že tud kej od te martr'nge pa d' so že dost podkovane.

Ja, kam pa jet pa koko? A z frčaplanam k'r če čez na Votok, al koko drgač?

Ja, č'b švo z frčaplanam, poj b' med potjo n'č ne vidle, sam če b' p'rletele⁵. Č'b pa šle z automobilam, b' bvo pa to zvo del'č. Ampak č' pridejo s'm k n'm Anglež pa Holandc pa tko n'prej pa z velik'm prikolcam, bojo pa tud vone uhka p'ršle če.

⁵ Desc so doma rek'l, d' tko k't k'sne coprnce na met'l gor na Klek.

No pa so se odločile, d' ujo šle k'r z autam. Za dva auta j'h bo, bo glih prou, pa med potjo sbodo ugledale še use tist, k'r sos nihou praprapra...ded pred bohve kolk'm stoletj'm.

Poj pa na pot z us'm punk'ln'm. Poj pa dokler niso šle prvič č'z hribe, se sploh niso ustaule, tud t'm se niso ustaule, kam'r so učas hodile po kofe. Prvič so se ustaule šele t'm ksej začeva pot dvigvat gor u hribe. Toj bvo t'm pr Špitau, t'm kso ble doma ta star radolšk grofje – Ortenburžan. Ja, pa so se sam ustaule nan bencinsk pump pa mau odlile (pa n'č nalile) pa koj n'prej u hribe. Poj pa č'z hribe čez če na drujo stran pa u tist ta zvo poznan mest, ker so učas hondlal s soljo po ceu pokrajin sever'n od Alp, ker je bva (paj tud še) nadškofija.

Do tle je m'rs k'sna od nih že pršva, pa so že kol'kr tok poznale use sk'p, pa so tiste, kso že ble tle, prpovedvale (prou na širok pa zvo oseb'n) use tist, k'r so vedle, tist'm kše niso ble tle. Tob drgač uhka trajou douh cajta, ampak babe so mele pred sabo še dougo pot, čvekale so pa tko alt tko uhka tud u autot.

Poj pa n'prej če na Kimse (Chimsee), čer so obdelval karantanske kneze, j'h učil ta nove vere pa podložnost, pa koko se druje 'ldi pana, pa ...

Tle so se z vadjo pelale če gor nan votok, ker je bva 'na velika palača bavarsk'h kralou, ker je bvo velik za vid't pa tud velik za slišat. K'r je bvo za vid't so use razumele, k'r je bvo pa za slišat pa prcej m'n, pa č'prou so j'm to poskušal zatajčat u veli'h šprahah (sam slovenske ni bvo med nim), Ja, pa tud z rokam pa nogam pa gvavo s niso mogle velik spomagat. Prašale so še nekok, sej so mele slovarje, pa usako stvar so še po kransk zategnile, paj že nekok švo. Velik drgač je pa bvo, kso začel Bavarc po svoje goučat, t'm je bvo pa razumevane velik svabš. Ja, pa še to, č'j Bavarc govoru po anglešk, sej to čist drgač slišal, k't so j'h pa učil u šol.

No, babe so p'ršle ta p'vič u resne težave, ampak sej to ni več douh gverou, sej sej sonce spustu že zvo globok paj bvo treba poiskat k's'n kvartir, daujo prespale.

No, poj so se pa ponaulal tač dnev' use če do Kelmorajna, kam'r so p'ršle ta čet'rt dan. Tle so's pa hotle ogledat use tist, k'r so brale, d' sos ogledval nihou prednik. Poj so pa ugotoule, d'j ustau od usga tga zvo mau. Sam cerku je ostava nekaš'n taka, k't je bva t'krat (sej jo skoz popraulajo pa predelujejo).

Poj so pa pobarale za tist zavetiše, kso ga mel Kranc za cajta nihovh pred'nkou, kso romal če u Kelmorajn, ker so Kranc uhka po kransk govor'l,

pa tud tist t'm so po kransk govor'l, so j'h pa sam debeu gledal. Začeu sej to tko, d' so rekle, d' so Kranke, gun pa koj č' so boune, so j'h pa hot'l u bol'nco ulečt. Babe so j'h komej ugnale pa prpričale, d' so Slovenke. No, p'r usmo prpričvan z rokam pa s ceumo ksihtam, so poj sk'p ugtov'l, d' tistga zavetiša že zvo douh cajta ni več. No, poj so mogle pa ite babe k'r u hotel.

Ja, tko sos desc doma razlagal tiste karte, kso j'h babe poslale dam, pa telefonske pogovore, kso j'h mele te s svoj'm desc'm.

No, paj ta štorja še zvo douga, jest pa tud n' vem usga, sej mje t' stara sam mau povedova. Večino k'r s'm zvedu, prhaja od tga, kje poj moja ta stara use to p'rpovedvava še nekej mescou po posamezn'h kos'h svoj sest'r.

Ja, še t' nejb'l sem je zdeu poj zanimiu to, k'r so babe dožvele poj na Škotsk'm (uhka jbvo pa to tud kdaj drugič, sej so babe večkrat frčale če čez na Votok, jest pa tist'h babj'h pogovorou tud nis'm us'h pa dob'r poslušou.

Tko so šle tud ankrat na Lockness gledat tistga zmaja k plava t'm u nihoumo jezero.⁶

⁶ Ja, sej nimajo sam u Bohin zmaja u nihoumo jezero. Blejc bga pa tud rad mel, d'b ga kazal turist'm, pa d'b j'm zvišvou turistič'n promet. Ja, č'b ble dost pamet'n, b' pa nared'l anga iz gumija, za silo b' bvo tud to nekej. Tko j'm pa n' ustane n'č drujga, k't d' vržejo not k'šno

No, so pa babe zlezle not u tist škots jez'r, d'b se mau uhvadile, kje bvo tko uroč. Škot so j'm govor'l, d' nej ne, vone pa k'r po svoje (tko k't doma tud). Re'kl so j'm, d'j not saj 'na pošast, 'n povod'n zmaj. No, babe pa prfrigane, se pa ana potopi pa splava mau pod vodo če pred anga Škota, p'rplava v'n pa mo pokaže svoj ksiht.

Ta pa u l'ft, pa d'j vidu zmaja, pa tisto njihovo Nessy. No, poj pa to druj dan pisavo u vs'h škot-sk'h cajt'ngah.

Poj so pa desc doma baral svoje babe, keraj bva to, te pa k't zalite, tud besedice niso spraule v'n. No, poj so desc ved'l, koko morjo doma ustaut tist babji žlobudrane, sam prašal so za Nesssy, pa gaj bvo koj konc.

Ja, o nihov'h ta druj'h pripovedkah pa še kej več kdaj drugič.

---

taščo, z' kere tud praujo, d' so tud zmaj', sam ta prau ksiht j' morjo natak'nt gor.

raz'nvana

Ja, paj p'ršu tist cajt, kse mo reče dons rojst'n dan. Tob nej biu dan k usak čvouk praznuje svoj rojstu.

Paj bvo učas use drgač.

Jšu Tinač kmau pred skorej po stoletja ankrat iz Lesc u Radolco (peš, koko pa drgač) paj prehitu Gornika, kjoj počas mahou po ist pot. Pa sta se pogovarjova o vs'm sorte. Pa prau Gornik:

»Tina učerej spa mu god, as ga kej praz'nvou?«

»Ne, gospod Gornik, n'č več. Ja, učas ks'm biu še doma, jmama zmerej kej bolšga skuhova za god, pa ne sam za mene, ampak za use sk'p. Toj biu mejh'n družinsk praz'nk, pa sam družinsk, pa ne od cele vasi. Dons pa hodmo u službo, pa knismo več doma, ampak mamu svoje družine, jpa to use crk'n-vo.«

»Ja, a pa veš od kod je ta praz'nvane? Veš, toj že zvo staro. U star'h caj'th so praz'nval tud hišne pa osebne bogove. Hiš'n bogou so vahtal hišo, pa skrbel, d' se u hiš ni n'č hudga zgodvo, oseb'n so pa skrbel za usakga posamez'nka na ist način. Hišn bogou so mel svoj pvac na ogniš, poznej pa u peč u mestejah, t'm od kod'r je šu dim v'n u nebo. Oseb'n bog je mu pa svoj pvac če u k's'nmo kot, prklical so

ga pa tko, d' so pržgal k'šno trsko al pa svečo. Viš use toj bvo povezan z vognam, pa čaščenam.

No, kje pa p'ršu god, toj biu osebn praz'nk, sej bvo pa potreb'n zahvalt oseb'nmo bog', da tej varvou ceu let. T'krat so mat pržgal u mestejah vog'n na t'star način pa zakuril s svetmo (dišečmo) lesam, pa tmo bogo, kso ga praz'nval, posvet'l 'n obed. Skuhou al pa spekvo sej kej u mestejah, med tem sej pa moliu, ta molitu jpa šva z dimam uret gor prot zvezdam. No, po tej daritu (kuhan al pa pečen), sej pa tist, k'r je ustau, toj bvo kej dob'rga za pojest, pojedvo sk'p z uso družino. Poj kje pa p'ršu kršanstu, jpa to ulogo preuzeu k'š'n svetnik, kso te p'r krsto po nem imenval, praz'nvane jpa še douh cajta ustau ist k't pa prej. Ja, toj trajou use tok cajta, dokler so bla ogniša al pa mesteje. Kso pa pogruntal šporherte, pa mestej 'nčer več, sej pa tud oseb'n praz'nk začeu poslaulat, sploh pa poj, kje bvo use na elektriiko pa plin.

Viš, tko u bloko še rajf'nkou za šporherte ni več, koko nej se pa poj pošle kej gor u nebesa?«

Ja, od kod jpa Tinač poznou Gornika?

Po vojsk je bva na Bled sam 'n let gimnazija. Toj bvo leta 1946/47. T'm sta bva dva razreda, p'ru pa ta druj. Ta gimnazija je bva u vil »Neli«, koj pod osnovno šovo.

Direktor te gimnazije je biu Vasič, doma iz Nougá mesta, pa še nekej profesorc je bvo. Tkoj Vasič učiu tud zgodovino.

T'krat je biu u šol še verouk, sam neobvez'n. No, tega jmu pa blejsk župnik – Gornik.

Neobvez'n??

K med vojsko ni bvo verouka, so pa matere po vojsk tok b'l p'rtiskale na svoje mulce, d'b to nadoknad'l. Tko so mat rek'l Tinačo, d' ma za bit t'm p'r verouko, pa d' ne sme jet preč, dokler bo trajou, drgač se nej n' p'rkaže doma (fot'r je pa reku, d' bo drgač vidu hudiča).

Tkoj tedej večina dijakou pa dijakin ustau po pouk' še p'r verouk, sam nekej se j'h je švo uhka potepat. Toj bva pa vaba za ta druje, d'b se j'm p'r tmo »težkmo pa neprijet'nmo deu« p'rdruž'l.

No Gornik je biu pa učas soldat (kurat), pa tud tmo p'rmer'n podkovan o vs'm sorte, zanimou gaj pa tud use, še nejb'l tist, k'r ni meu n'č upraut z vero. Tkoj biu negou verouk zasolen tud z razn'm dodatk'm, k drgač niso spadal van. Zanimala gaj predus'm zgodovina (aj bva pa to konkurenca Vasičo, se pa ni 'nkol zvedvo). Ve se sam to, d'j Gornik napisou zgodovino Bleda, Vasič pa n'č.

Ja, kva pa dons?

Na godove so že usi pozabil, sej ta star'h, kso to poznal, ustau že zvo mau. Dons praznujejo rojstne dni, pa večinoma še te ne u okvirj' svoje družine, ampak u k's' gostiln, mulc' pa sk'p s svoj'm sošolc'm. O tmo, d'j biu pa to učas god, pa ne ve uben n'č več. Tud družinskga praz'nka ni več, tistga kje vah-tou dom (dons mamu za to zavarovalnice, kn's varujejo in skrbijo za nas, še b'l pa za sebe, tko d' se 'nkol n' ve, a nas skubejo al nas varjejo).

Družinskga boga je poj nasledu k's'n svetnik, pona-vad tist, kgaj praz'nvau ta p'ru družinsk voča (kje postavu dom, pa kje hiša po nem imeva ime), k't svojga oseb'nga svetnika (boga).

Edin k'r je še nekaš'n obstau, so k's'n jubilej'. Tko so ostale tud »zvate poroke« - 50-letnica skupnega žiu-lena zakoncou in podobne zadeve. Teh pa u star'h cajt'h ni bvo, pojav'l so se šele u krščansk'h cajt'h.

Otroc, kpa praznujejo svoje rojstne dni, pa pozabla-jo tud na jubileje svoj'h staršou, sej majo sami s sabo velik preveč za upraut, pas svoj'm mulc'm.

Kajane

So kopal arheolog na Bled u Kot, pa najd'l 'no staro rimsko cesto, ob nej pa tri okostnake. Pa pride mem 'n Zaspan pa j'h pobara, kva so ble to zan 'ldje. Mo pa reče arheolog:

»Tale tle je biu Blan, kso vahtal pot če čez na Koršk pa zato zahteval od potnikou gnar. No, poj kje pa k's'n Blan um'ru, jte gnarce uzeu k'r sabo na gun svet, anga u ust'h, ta druje pa če drget skrite.

Tale tle je biu Bohinc. Bohinc so ble zvo moč'n 'ldje, kso se ruval z medvedam, pa so mel tud sami tače kosti.

Tale tle jbiu pa Blejc, k ni mu u loban nič not'r'. Blejc'm je use, k'r so mel u ta zgorn gval, ušvo u ta spodno gvavo, pa so poj tud use vid'l iz te perspektive, pa use k'r sej ukol n'h dogajou so gledal od t'm. No, zato j'm poj tud u loban ne mormo n'č najd't.«

»Ja, če ste pa to pobral,« bara Zaspan. »a me ti mau nateguj'sh?«

»Ne, to s'm slišou u Kašarij, tko k't vi praute gunmo konc č'z Savo čez, t'm pa rečejo, d'j Kašarija sam tist konc, čer je dons občina Ž'rov'nca. U kašarij pa rečejo, da so Kašarje sam Ž'rov'nčan.

No, u Kašarij s'm slišou, ksta se p'r medved'h t'm pod Stovam pogovarjova dva Blejca pan Kašar, kokoj 'n Blejc reku Kašarjo (kso se pogovarjal use sorte pa tud o babah, tko k't se spodob), d' od nega babe niso mele 'nkol od spredej n'č. Ta moj pa odgovoru, d'j tko vid't sam iz negove perspektive, kmoj use iz ta zgorne gvale ušvo u ta spodno. No, zdej majo pa Blejc sam od ta spodne gvale kej, kje ta zgorna prazna. Zdej pa gledajo use iz te perspektive⁷. Poj pa, č' mo reče k'sh'n mošk kej, koj uzamejo to za zajebavane (jebane od zadej), č' mo reče pa kej k'shna ženska, mo pa poj druj rečejo, d'j sigur'n od nega meva kej spodej od spred.

No viš, od t'm mamu mi to našo ugotovitu. Domačin morjo že ved't, kva kej pomen.«

⁷ Z'to pa praujo Bohinc, d' morjo Blejc gledat turiste od spoda nauzgor, ta domače pa naraunast. Zato pa turist gledajo Blejce od zgorej dol, predus'm turistke, sej t'm use na rav'n tičou.

Pa še nekej praujo 'ldje, d' so Blejc pa Blejke zvo glih. D' gre p'r nih usa filozofija iz tega pogleda, p'r tem d' babe vidjo še use okol obrnen, na gvavo postaulen.

»Ja, pa te kostnak' so še iz rimsk'h cajtou, kvaj bvo še use sorte umes!«

»Ja, sej glih to kaže n' to, d' se Beljc pa Bohinc pa Blan od rimsk'h cajtou s'm niso n'č spremen'l.

Elektrika

Kso Bohinc nared'l še pred prvo svetouno vojno ta prvo elektrarno, pa jo hot'l predat občin, d'b jo upraulova, jo občina ni marova, rek'l so, d' j'm bo potlej strela u bajte udarva, pa daujo mog'l pvačvat, pa d' naujo mog'l jet več zgodej spat, pa daujo mogl poj p'r vuč devat, pa tko n'prej. Ubed'n pa ni n'č reku o tmo, daujo prkrajšan zvečer za tisto dougo telovadbo u post'l. Ja, Bohinc so že takrat ved'l, kva bojo prnes'l nou cajt' z elektriko uret.

Sej Bukouc tud punco s pograda zb'za, kjo več n' nuca. Ja, ja, zato ksej zmatrou. On se matra, pa s tičam opleta, Blejc se pa 'nkol n' zmatra, sej še za ta posu prekomot, prej odjena, z'to pa poj tok b'l z jezicam opleta.

No vidte, zakva se 'ldje borejo prot elektrik. Pa Bohince bše nek's'n zastopu, zakva se pa Blejc borejo prot B'rjem, pa n' zastop'm.

a nova vera

Pa so p'ršle u Rajo nou cajt', pa so ratal Rajan spet mnogobošč. Naenkrat sej spremeniva vera pa so se pojav'l nou bogou, kso nadomest' t' prejš'nga povezanga s cesarjam.

Tud te so mel v's nebo za svoj, s svoj'm bogov'm, boginjam, pa zvezdam. Use sej bleščau, ble so pa čist toko urihtan, k't pa 'ldje.

Ta glav'n boh je biu Birokrat, taj use rihtou, pa se tud devou tko, k't d' ma čez use ta druje (No pa tud ta druj se niso velik drgač obnašal).

Ta boh Birokrat jpa mu svojo družico Informacijo, kje bva hčerka od ta drujga boga Petra. Taj meva pod sabo nekej pomočnic – polboginj: Televizijo, Telefonijo, ...pa nekej pomočnikou - polbogou, Internet, Kabel, Cajt'ng, ...

Ta druj boh je biu Petro (taj nadomestu prejš'nga sv. Petra, kje vahtou urata u nebesa). No ta Petro jmu u Rajo mau drgačno funkcijo: potiskou je use, k'r je bvo na koles'h, poganou use, k'r je tekvo, švi-cal pa pekvo 'ldi, d'b se bol počutil pa tko n'prej. Biu je pa tud zvo plod'n, paj mu k'r nekej otrok, 'ldje so nejb'l obožval Plina pa Pumpo.

Ta, ta druj boh, je mu svojo družico Elektro, kni bva n'č m'n pomembna, sam obnašava sej b'l miu, saj zdeu sej tko. Zvo pomemb'n je biu pa tud boh Cestar.

Nejb'l so se te bogou pa nihou svečenik pa mežnarje pokazal t'krat, k'd'r, je bvo treba nardit kej nouga, sploh pa t'krat, ksej čvouk odpraulou na druj svet. Tistmo krej sej učas, u cajt poganstva, rekvo Žale, za cajta enoboštva pokopališče, zdej pa spet Žale (ja, sej po tmo se vid, d' poganstu ni n'č drujga k'r pa mnogoboštu, pa nej bo to dons al pa u tist'h daun'h cajt'h). No, t'm na Žalah so mel svoj sestank, pa so se obnašal čist po človešk: nekej j'h na sestank ni p'ršvo (bojo že kdaj drugič, kse j'm bo 'lbiu). Nekej j'h je zamudvo, paj bvo sestanka že konc, kso pršle, pa so ujel sam še likof. Nekej j'h je prpelau s sabo svoje družice, druj so pršle sami. Nejb'l sej dau pa opaz't to, d' so ble med sabo zvo skregan, d' so ed'n drujmo nagajal, pred drug'm skrival kva devajo, mel zmerej dost fešt, se pust'l podkupvat pa varal druge, pa tko n'prej.

'ldje pa tud tač, k't bogou. En so bl' za to, ta druj za nekej drujga, en so ble za, ta druj proti. Use, k'r sos zmisl'l bogou, b' en pož'r'l, ta druj pa ne. Edin u en stvar sos ble pa enot'n, d' nej use to pvača an druj, pa ne von.

Poj (na Žalah) so se nejprej začel ment, kva pa koko, poj so pa začel rit po cest, pa devat usak tist, za k'r je biu kdo pristoj'n. Ta nej b'l opaz'n je bvo pa to, daj Cestar za usakmo usakobrt use pospravu pa ceste ponov'n zaflikou, pa tud č' so deval ed'n za drujmo, pab to uhka naredu sam'nkrat na konc.

Poj, kso use tist podeval, so pa za svoj deu Rajanam izstav'l račun. Č'b vid'l, koko božansk je ta biu. U seb je skrivou use lastnost tega mnogoboštva, pa biu prilagojen tud usakmo človek posebej. No, glih u tmo sej pa ta moder'n mnogoboštu razlikvou od ta starga, poganskga pa tud od enoboštva s cesarjam uret, sej se prej na posameznika niso oziral.

'ldje so se pa sam sprašval, kakš' bo šele račun poj, kbojo mel bogou nasled'n sestank, kbojo p'ršle tist, kj'h na tmo sestank ni bvo, pa kbodo ponov'l spet uso proceduro pa obračunal use to spet s Birokrtam pa Cestarjam', kj'm bota izstauva spet nou račun za tist, za k'r sta ga že zdej tud, pa k'r je bvo že zdaunej pvačano.

Ja, jest misl'm, d' bo s tmo mnogoboštvam spet glih toko, k't je bvo do zdej. 'ldje so se naveličal ta star'h bogou, pa se bodo naveličaj tud ta zdejšn'h, sam kdaj bo to, pa noben n' ve.

Lokalne volitve

Pa se vprašujemo, ali smo se že izvlekli iz gospodarske krize, ali čepimo še v njej, ali nekateri deli še čepijo v krizi, drugi so jo pa že premagali, ...

Gorenjska banka, ki ima v Radovljici daleč največji delež hranjenega denarja radovljiških občanov, obrestuje vloge na »srebrnih osebnih računih«, med katere uvršča svoje najboljše komitente, z letno obrestno mero 0,001019345.. (ali okroglo 1,02 ‰ in zaračunava stroške v višini 0,001856065...(ali okroglo 1,856 ‰)⁸. Če bi investirali v to banko, bi bila doba vračanja kapitala okoli eno tisočletje in to samo, če bi se banka odrekla vsemu prenosu stroškov na varčevalce. V resnici bi bil pa varčevalec prazen že precej prej, saj ob 2% inflaciji in še enkrat več zaračunanih stroških zapade v margino že pred 30 leti. Če hranite danes svojo dveletno penzijo za svoje vnuke, bodo ti ob tovrstnem hranjenju imeli od vsega tega samo še dvoje (kurjih??) jajc, seveda, če se boste potrudili, in hitro zapustili ta svet.

Če bi torej hoteli prek Gorenjske banke financirati iz svojih prihrankov nek projekt, ki bi ga uporabljali še naši vnuki, bi ob takih pogojih imeli na koncu prazne roke. Kaj pa sami projekti?

Politične stranke nam ponujajo cel kup projektov, želja, zamisli. Človek ima občutek, da so priredili

⁸ Ob tem priporoča Evropska Centralna Banka 1%.

anketo (danes rečejo politiki neobvezni referendum, znastveniki pa rečejo temu brain-storming, naš občan bi pa rekel temu »prane možgan«), vendar ko sprašujemo druge ljudi, nobeden o taki anketi nič ne ve. Zato sem »pobarou mau strankarske veljake«, ki se nam smejejo dol s plakatov (ni se mi pa zdelo, da bi nas zasmehovali), kako kaj z njihovimi programi in projekti, kje jih lahko dobim, kdo mi posamezen predlagan projekt lahko razloži, kako so bili ovrednoteni in rangirani, za kakšne kapacitete so se odločili (koliko denarja, koliko in kakšne ljudi potrebujejo, itd.). Najprej me je zanimalo, kdo mi od predlagateljev to lahko razloži, kdo od tistih, ki jih imajo navedene na svojih listah (saj zakaj pa so potem na listah, če ne zato, da razlagajo svoje programe).

Dogodilo pa se je nekaj zelo čudnega: ko pokličem telefonično neko osebo, ki je na listi neke stranke, da mi razloži performance prvo (najvišje) uvrščenega projekta njihove stranke, ne dobim nobenega odgovora. Potem po listi naprej do prvega ekonomista, ki naj bi poznal ekonomske performance tega projekta. Pa ga vprašam, kakšna je doba vračanja, (saj bi se rad znebil moje banke, pri kateri moja vloga tako lepo gnije), pa vložil svoje težko prislužene denarce v kaj bolj obetajočega.

Odgovor pa: »Ja, tega pa mi ne vemo!«

»Ja, kdo od vas pa ve, kaj predlagate?«

»Oprostite, ali me vi mogoče zajebavate?«

»Ne, zelo resno me zanima, kakšne posledice bo zapustil za seboj vaš projekt, ne samo tisti, ki je na vaši predlagani listi na najvišjem mestu, temveč tudi vsi ostali. Ker sem speljal že veliko projektov, vem, kje in kako se stvari moram lotiti, da se bo ves podvig dobro končal, kakšne rizike lahko pričakujem, s kom sem pripravljen tvegati in se zapoditi v tak projekt, s kom sem pripravljen »jet češne krast«, kako si bomo razdelili dobrobiti in negativne strani, kako rizike. Vi me pa sedaj nagovarjate, da naj vam verjamem in se odločim za nek projekt, za katerega nobeden ne ve, kaj nam bo prinesel, kako ga bomo izpeljali, kdo bo nasankal, predvsem pa nobeden ne ve, kako pripeljati tak projekt do konca.

Ali bi se vi lotili projekta pod takimi pogoji in s takimi partnerji?«

Potem pa »molk v gozdu«. Odgovora nobenega več, pogovora pa še manj.

Ja, tako je če politika zasleduje svoje cilje, ki jih ne zna niti ovrednotiti (kako bi naj ga pa, če nima modela vrednotenja!), niti ni pripravljena nositi posledice svojega delovanja.

Do sedaj smo ugotovili, da se na bankirje in politike ne moremo zanesti. Za oboje smo samo molzna krava. Oboji ne morejo biti preveč pametni, saj bi se morali zavedati, da s takimi odnosi do svojih komitentov ne bo šlo v nedogled. Takoj ko se najde

kaka bolj ugodna prilika, bodo obviseli »k't usran golob na streh«.

Iz pogovorov je sledilo, da se nobeden ne zanaša sam nase, na svoje delovanje, temveč išče svojega boga na vrhu države ali v Bruslju. Ti naj bi financirali njih delovanje, njihove projekte, (ki se izkažejo več ali manj za izmišljene želje). Več ali manj so vsi projekti prikolice, brez lastnih motorjev in tudi brez lastnih šoferjev. Motorji in glave so v Bruslju, roke in noge pa pri nas.

Nikomur se ne sanja o tem, da programi, ki jih ponujajo, zahtevajo temeljito strokovno poznavanje problematike. Tisti, ki pa to sam zmore, pa ne rabi Bruslja. Neprestano iskanje bruseljskih protez in ne lastno usposabljanje za reševanje problemov, je več ali manj povsod prisotno. Nobeden se problemov ne loti sam, temveč vedno pričakuje neko zunanjo podporo. Po drugi strani pa se ne zaveda, koliko brezsmiselnega dela zahteva Bruselj, ki ga potem ni mogoče več vgraditi v produkt, ampak postane ta nekonkurenčen ravno zato, ker mora nositi tak balast. Koliko cenejše in bolj konkurenčno je temeljito domače znanje, si lahko ogledamo kar v domačem podjetju Seaway, ki hitro raste, zavzema resno mesto na svetovnem trgu, je razvojniki in producent svetovnega formata, njegova rast pa temelji na domačem znanju (znajo si ga pridobiti in ga tudi sami generirati).

Iz Radovljice se je potrebno zapeljati samo kakih 5 km daleč, z avtom 5 minut, pa smo že v drugačnem svetu. Tam lahko pričakujete duplikacije poslovanja v 2 do 4 letih - l. 2004-2009=2,97x, (nasproti tistim, ki jih ponuja Gorenjska banka v enem tisočletju) in tistim, ki jih ponujajo naši politiki, ki imajo ocenjeno duplikacijsko dobo med 20 in 30 let). Pri tem se pa ne zavedamo, da daljša ko je doba duplikacije, večji so riziki, ki rastejo s tretjo potenco porabljenega časa.

Sredstva naj bi vedno prihajala od neke »matere z velikimi joški«, mi pa naj bi v nedogled igrali vlogo dojenčkov. Ne zavedamo pa se, da mora vsak dojenček odrasti, da pri 20-tih letih ne more več viseti na materinih prsih.

Še več! Nobenemu niti na misel ne pride, da bi se vprašal kakšne solucije imajo drugod in kako jih rešujejo. Obnašamo se tako, kot da nimamo sosedov.

Nimamo sosedov niti doma (regija in regionalno reševanje problemeov, ki presegajo občinske probleme in najti pri njih primernih vzorov in idej; koliko lažje je stakniti glave in poiskati skupne rešitve, razdeliti in zmanjšati rizike, delati v večjih serijah z manjšimi stroški, itd.), niti v sosednjih državah (zakaj imamo pobratimstva z občinami v tujini???, kaj lahko naredimo s temi skupaj? [kako naj pa sodelujemo s Sondriom, ko pa nobeden ne zna italijanski, z njimi lahko samo skupaj pijemo in se veselimo – Bohinjci bi rekli afne guncamo, ne moremo pa z

njimi skupaj delati, saj bi se morali sporazumevati. Kam pripelje tako politično ad hok sodelovanje po modelu: če lahko vsi drugi, bomo pa še mi)???

Ponujeni projekti so zelo kompleksni in jih uspešno ne moremo reševati z levo roko s poddimenzioniranimi resursi (ljudje, finance, prostor, energija, čas). Nikjer pa nobenih analiz in definicij potrebnih resursov. Nobeden se ni vprašal: ali to sploh potrebujemo, ali mi taki kot smo, to tudi zmoremo. Nobeden ni preveril funkcionalnosti projektov, njih smotrnosti, ciljev in stranskih efektov in posledic, ki jih takšni projekti prinašajo s seboj. Nobeden ne ve kateri vlačilec (motor) nas bo vlekel in kam nas po zategnil šofer za volanom tega vlačilca.

Vse skupaj zgleda kot otroški cirkus, poln otrok pa nikjer nobenih vzgojiteljic ali staršev, ki bi nanje pazili.

Vem samo to, da takega »projektanta«, ki bi tako načrtoval in potem speljal projekt, sigurno nebi vzel za vodstvo katerega koli od ponujenih projektov, saj mi ne nudi prav nobene možnosti, da bi tak projekt uspel.

Še eno generacijo nazaj so morali projektanti študirati 6 let (12 semestrov) in potem delati državne izpite, na katerih so preskusili njih sposobnosti, danes pa postavijo za vodjo projekta nekoga, ki nima v glavi ničesar drugega kot široko odprta usta.

Quo vadis Carniola Alta?

Mrkač

»Ja, flet'n je pa le bvo!«

»Ja, sploh ta druj dan, ksmogu mačka preganat!?!«

»A me že spet zajebavaš?«

»A še zmerej nis ugotovu, d' sam sebe zajebavaš. Nejprej se sam zabavaš, ta druj dan pa pride use sk'p nan k'p, t'krat je pa cajt za uso resnico, pa dobiš u svojo »zabavo« še tisto kajlo »je« not. Poj maš pa use na 'nmo kup. Tko, k't ma usaka stvar svoj začet'k pa tud svoj konc, ga ma tud celota. Šele kje ankrat use sk'p mem, šele poj veš za uso celoto. Šele poj tud veš, kdo u tej celot not čpi, tist, kse ga use to tiče al tist, kuse to od zunej sam opazuje.

Mene prou n'č ne boli, kte gledam koko mjaukaš, sej se ga nis'm jest naž'ru, ampak ti. Sam hudič je to, d'j bvo prejš'n mesc glih tko, pan mesc prej tud glih tko, gauš pa tud druj mesc glih toko žingou.

»Ja, zakva mpa use to tle plozaš!«

Stvar je zvo ajnfoh. Iz vosva še uben boh ni mogu nard't dirkal'nga kona, iz dirkal'nga kona pa tud ne osva. Hudič pa je, d' mammo zmerej zvo velik 'ldi, khočjo glih to devat, pa nas p'rpričat, d' to gre. Še b'l fejest je pa to, d' nam osva prkazujejo k't dirkal'nga kona, mi b' nej j'm pa verjel, d'j to res.

Malajo nam take slike, za kere praujo, d' bo to resnica, pa usi vedo, d'j to ta prava potegaušna. Čvouk več n' ve, aj v's svet sam šen teat'r. Usi važejo, nategujejo ed'n drujga, poj se pa čudjo, kva iz usga tga rata. N' usak n'čin je med tist'm, k'r so misl'l dau

ratavo, pa med tist'm, k'r je poj na konc res ratavo, ogromna razlika. Za v's ta cirkus pa posrbijo sam tist, k od tga kej majo, use ta druje pa boli gvava.

Ja, majo pač mačka, pa j'h boli po tak'h cirkus'h gvava. Ostajajo prazn'h žepou, č' so bl' pa še b'l vesel, so pa ta nihou cirkus pvačval še nihou praunuk, sej so j'm pož'r'l nihovo bodočnost.

Ja zasral so svojo bodočnost pa tud bodočnost svoj'h potomcou.

Kdaj se bomo uprašal, kdo v's ta cirkus trajba, pa ga postav'l če, kam'r tač 'ldje tud spadajo.«

»Ja, kam pa spadajo?«

»Ja, hudiča, a še 'nkol nis slišou za teat'r? A, n' veš, kašna hiša jto? Moja ta stara se usak mesec ankrat zapele s svoj'm p'rjat'lcam če u Lublano, če ker je nekej tač'h hiš«

»Ja kva pa poj t'm devajo?«

»Usedejo se na stou, pa gledajo tist, k'r j'm gun t'm spreda pa zgorej na vodro afne guncajo, pa poslušajo, kva j'm ob tem praujo pa pojejo. Kje pa usga tga cirkusa konc pa na drujo stran ulce u oštarijo, ker se ga napijejo pa poj same seb afne guncajo, ta druj dan pa mačka preganajo, tko k't ti dons.«

»A paj to res?«

»Seveda je, k'r praš mojo ta staro.«

»Ampak jest s'm pa slišou, d'j hodu 'n n's župan – kje biu župan pred nekej desetletj'm, če na Korošk

t'm če ob Vrbsk jezer u 'no tako hišo, čer so rek'l, d' tud afne guncajo«

»Ja veš Joza, to pa ni biu teat'r, ampak bordel. Ja, zgleda d'j hodu če na izpopolnevane, d'j poj znou b'l prepričliu počet tist, k'r je tle počeu usak dan. Pa ne sam to. Hoduj tud u igral'nco, d' sej t'm nauču tud tistga gospodarskaga cirkusa, koko se 'ldi mouze, pa heca, d't vrjamejo.

Ja, se boš mogu že b'l podrob'n pozanimat, kašnaj razlika med teatram pa bordelam pa igral'nco. Jest n' hod'm ne u enga ne u drujga, č'prou praujo ani, d'j use sk'p, k'r se dons dogaja, 'n sam bordel.

Prašaj našga župana, von bo nejb'l sigur'n vedu, kokoj s tmo. Nekej je uhka zvedu od tistga negouga daunga predhod'nka, nekej od 'ldi, kso ble že tud t'm.

»Ja, kokoj bvo pa poj s tist'm 'ldmi, k ta cirkus trajbajo pa nam afne guncajo??«

»Ja, sej s'm t' povedou, d'j treba ugotovit, kvaj to zan cirkus, pa kvaj to teat'r pa bordel pa igral'nca.

Potreb'n bo pač loč't guncane af'n od ta prauga deva pa od kurbarije, pa usako postaut če kam'r sod, pa d't usak svojo urednast, posledice tačga deva pa mora poj nost tist, k use to trajba u svojo korist. No, nej pa poj nos tud posledice pa nej pvačuje alimente za svojo kurbarijo, č' že od usga tga pobira tud dividende. Ja na usak način jest negov'h kurb nis'm nategvou, pa tud nis'm zan prpraulen pvačvat alimentou. Tko k't tud mene n' boli gvava,

č' se ga ti nažreš. Tko k't morš ti poj mjaukat, nej tud tist kse kurbajo, poj pvačujejo alimente.

Dons nas pa hočjo shecat za use sorte projekte, mi b' nej pa uso to ohcet pvačval, kurbal b' nej se pa druj (n' naš račun).

»Ja, koko to misl's – druj?«

»Ja hudiča, a ne vid's, koko se use to vrti?

Naš ta star so učas svojmo cerkvenmo gospodo pvačval deset deu, posvet'nmo gospod' pa devet deu (ta druj deset deu). Sk'p torej eno petino.

Dons pa č'b use br'z nih nared'l, bn's tak projekt koštou sam 2/5, use ta druj pa pobere birokracija. K'r se tga tiče, smo u tauž'nt let'h pad'l ne sam s kona na vosva. Učas nam je ostau 4/5, dons pa 2/5. Torej n's šenkrat b'l mouzejo, k't pa n's je ta velč Kor'l al pa Marija Terezija.

Poj nam pa praujo, kva nam use za to ponujajo. Hudiča, mi bsi use to uhka tud sami nared'l, č'b vo-t'l pa znal devat. Tko pa padajo iz šol 'ldje, kneznajo n'č (pa glih zato smo j'h dal u šove, d'b se kej nauč'l, d'b se nauč'l tist, k'r mi rabmo pa od česar mi žve-mo), ne pa d' j'h učejo tist, k'r rab Brus'l (učas cesar) pa usa tista birokracija, kje pod nim, za use svoje žele (ne pa za naše potrebe). V's ta cirkus n's stane 3/5 naš'h prihodkou, nanga pa ne moremo n'č upli-vat.

Ja, k'r poskuste sam mau zmanšat ta nihou delež, pa ute vid'l, kva bo poj. Kašne litanije bote poslušal!

Nejbol je sam to, d' so n's tko poneum'l, d' tga sploh n' zaznamo. Navaj'n smo prenašat že ceu žiulene same neumnast, zdej n's pa ceva ta piramida futra usak dan z večj'm neumnast'm. Višja piramida, večje neumast.

Učas so bankir cuzal cesarje, te pa podlož'nke. Dons pa bankirj' cuzajo podlož'nke, cesarj' pa bankirje (sam te se j'm ne dajo, pa raj uidejo pod drujga cesarja, kga use to n'č ne briga). Uloge posamezn'h cirkusantou se torej tud spreminajo.

»Ja, kva pa poj ti predlagaš za n's?«

»To s'm že velikrat povedou, pam še 'nkrat. Treba sej okol obr'nt pa pogledat, koko se druj znajdejo u te god'l, pa ne pogledat sam za svoj plot, ampak tud mau b'l del'č. To s'm u tmo cajt že velkrat naredu, pa vidu velik rešitu, koko so se druj znajd'l, pa o us'm tmo že tud poročou. Pa nobenga odprtga ušesa al pa očesa. Zgleda, d' j'h 'ldje raj po rit dobivajo, k't pa d'b se postav'l na ta zadne noje, pa uzdig'n'l gvavo, d'b vid'l mau b'l del'č. Zgleda, d'j to zvo težko, sej to ubed'n ne počne. Še b'l je pa čud'n glih to, d'j glih to začeu ločvat človeka od afne, kje ostava na us'h štir'h. Zato pa tud use tko teče, d' uhka z nam afne guncajo. Zgleda, d' se tud mi raj obnašamo k't afne, d' hodmo po us'h štir'h, k't pa d'b se obnašal k't 'ldje pa hodil pokonc. Z'to ksmo 'ldje tak, pa tud n' mormo najt med nam af'n, kse gremo pa sami tko rad afne.

No, ks'm se okol obrnu, s'm najdu velik rešitu. Tud tisto, koko se delejo gnarje nis'm sam opazu, že zdaunej pred mano so jo 'n Bavarc. Te so tud ugotov'l, d' more gnar, kga sami p'rdevajo, krož't u domačmo krej, pa so izdal svojo lastno valuto, pa postav'l banke u aut. Nared'l sos svojo lastno štacuno, ker so barantal (brez daukou, ker za barantane ni treba pvačat daukou [na produkte, ki nimajo denarne vrednosti ne morete zaračunat davka, država pa ne pobira več desetine krompirja, žita, ...Država z računalniki ne more fizično poslovati, nima zato niti logistike, niti skladišča, niti ljudi, ki bi spravili-produkte v denar).

Seveda so najprej začele skakat u l'ft banke, sej č'b se to b'l razširvo, b' ble ob v's kšeft. Država pa douh cajta to sploh ni opaziva, d'j zano t'm kej narobe. Poj jbvva pa prelena pa birokrat' preveč poneumlen, dab pariral prefrigan'm Bavrc'm.

Ja, pa tega heca še zdel'č ni konc. Te tič so postal nemš prvak u pridobivan solarne energije, začel so energijo izvažat, postal prvak u izrab bioloških energijsk'h virou (bioplin, biodiesel, ...) pa še, pa še. Še b'l interesant'n je pa to, d' j'm ne zmanjkuje idej za prihodnost, imajo j'h še velik na zalog.

Pri tem so pa postavili domačo industrijsko in obrtniško proizvodnjo na popolnoma samostojno bazo.

Vsa ta rast je tekva brez enga kredita , vse iz lastn'h proizvodn'h in ustvarjalsk'h in razvojn'h zmogljivos-

ti. Imajo pa kot naselbina največjo rast na Bavarskem (18. mio prebivalcev).

Poj pa ratavo še huj. Sej so to zved'l tud sosedje, pa so začel tud te izdajat svoje lokalne valute, tko d' j'h je bvo u 8 let'h k'r 18. Sam te so misl'l, d'j to use k'r je treba nard't. Niso razumel, d'j uspešna uhka sam celota in vsa tista notranja prepletenost in soodvisnost, kjo je treba počas razvijat pa gradit, pa d' iz 0 zraste uhka sam 0.

»Ja sej toj pa ta prau raj, kermo spa use to povedou, koko to d' te ubed'n ni poslušou?«

Use to jbvo že pred 3 let'm povedan na občin, preveden video o tmo posredovan občin, kopija pa dana v knjižnico Radolca. Ja, k'r nekej truda jbvo utaknenga u to, poj pa »molk v gozdu«.

Use toj bvo objaulen tud u moj'h knjigah pa CD-j'h, kso izšle u zadn'h treh let'h.«

»Ja, kva pa zdej?«

»Ja, jest bom naredu to tko, k't 'n poznan Grk pred 2700 let'm, kje djau tistmo soudat, kmoj hotu unič't negou deu, paj stopu na tist, k'r je von risou u pes'k: »ne uničuj mi mojih krogov!«. Iz tga jpoj zrasvo use tist, k'r poznajo dons matematik' iz tist'h cajtou. Vidmo, d'j prepreču sam to, d'b mo unič'l tist, k'r je naredu, uporab'l so pa poj ta p'ru za nim to šele po 2 stoletj'h. To uporabljajo današ'n obrtnik (kovinarje, lesarje, kamnarje) pa dons ne v'jo, od kod to izvira (ja koko b' pa ved'l, č' pa nihou učitel'n n'

vejo, pa tud zmerej manš je možnost, d'b zved'l, sej se dons noben hudič n' uči več grščine) uporabljajo pa le.

Use sk'p s'm utaknu u radolško kniž'nco, t'm nej pa to ponuca tist, kse mo bo lubil. Vem pa, d' se u to ne bo uben hudič utaknu še velik let. To pa tist'h let, k b' to nejb'l potrebval. Poj kbo pa to zgodovinska znamenitost, bodo pa 'ldje spet imel s čem »afne guncat«, namest dab j'm služiu za nihou napred'k.

»Ja, kva pa misl'š, d' bo zdej n'prej?«

»Dej m'no povej, kdo kej mis'l naprej, pa zakva b' jest to počeu? Koko druj misl'jo naprej se že skoz pogovarjava, sej skoz govoreva o guncano afn, kur-bano, nategvano, pa tko n'prej. Č' misl'š, d'j to podlaga za zanesliu dosegame cilou pa rešvane problemou, se straš'n mot'š.

Tko majo p'r n's na Korošk'm zadrugo s svojo štacuno, kje nardiva glih toko k't Bavarc, izdal so svoje bone pa nared'l svojo štacuno, u ker so uhka za bone kupval (taušal, barantal) za druje produkte. Pa veš kvaj bvo poj? Ani so hot'n met za tist, k'r so dal u to štacuno koj gnar, kba uhka nes'l drgam. D' pa poj nau več krožu doma j'h pa n'č ni brigou, sam d'b biu nihou žep poh'n.

Ja, tko po kransk s svojmo »sosed nej koza crkne« tud namo 'nkam'r pršle!

Svet se more znoret, dožtev more nekej groz'nga, k'r gau spametvau pa sprav'l u tiste tire, k omogočajo

*neizbež'n razvoj al pa propad. Dokler se ne bomo
znajd'l pred tem beks'lnam, pa se odločil, koko nap-
rej, je usaka dejaunost oslarija.*

*Do tga poskušáš uhka spraut sam svoje potomce,
kok tbo pa ratou, boš pa sam vidu (saj tok cajta,
dokler boš to uhka).*

*Ja, zdej jpa konc naj'nga čvekana. Sej čv'kava tolk,
k't pa naš politik, tko k't d'b bva na general'nmo
zbor k'sne politične stranke.«*

*»Ja, pa tud efekt bo glih tak, k't je od tak'h zboro-
van!«*

redtrška

Dons, k pada d'ž pa k cestarje že 'n cajt n'č ne devajo, pa so pust'l Žale na po narjene, teče voda po gradiš pa ponika k'r sred ta nouga asfalta. Taj tko poroz'n, d' požre uso vodo, k'r jo pride po ulc dol.

Pa se 'ldje sprašujejo, au to trajavo č'z uso zimo? Komej nej bse zneb'l use prevuknane pa pokvečene ulce, komej bjo nej mau porihtal, pa se začena use ta star spet po nov'm. Pozim bo zmrzal spet raztrgova tko poroz'n asfalt, u kermo bo poh'n vode, kbo zmrzvava pa mehčava asfalt, sam zato, k že spet niso svojga deva nared'l do konca, pa asfalt končal s ta zgor'nmo, vodonepropust'nmo slojam.

Ja, č'z par let bo spet use razpokan, pokvečen, ..

Pa se čvouk sprašuje, a dons res več n' zna uben hudič nard't 'ne stavri do konca, a se more res u Radolc devat k'r istočasno na 4 mest'h, pa 'nčer pošten. Tko čaka ta nou odsek ceste, knej b povevou Kropo z autocesto, že 2 tedna čist fertik, lepo pofarban, sam zap'rt na obeh straneh, d' ne more uben hudič po nem. Istočas'n se morjo pa poj usi drenat mem šove, ker rijejo že 2 mesca, trenut'n pa čvouk še peš n' more mem prit na drujo stran, ker so štacune. Ja, 'ldje se sprašujejo, aujo zdej s helikoptarj'm hodil u štacuno, sej po tleh ni več n' gre.

Ja, občina jčist pozabiva na Žale (kma pa tok za upraut sama s sabo pa s svoj'm volitvam).

Pa te volitve pa program', pa nač'rt', pa kva vem kuga še use!

N'm pa ponujajo novo bolniš'nco (kso jo pa že pred dvem let'm unes'l u urbanistič'n načrt), tko k't daj nihova. Ja sej bva še glih kar od ane druje stranke.

K'r use stranke nam jo ponujajo, čvouk pa n' ve kdoj nen fot'r, k mo jo poskušajo ukrast.

Ja, Žale so dons uzhod'n od občine, ker se sprejemajo use odločitve. Pred 2 tisočletj'm, kje bva u današ'nmo Predtrgo 'na naselbina, so ble pa Žale na zahod'n stran te naselbine, Na teh Žalah so pokopaval svoje ranke u piskr'h, sej so j'h prej na 'nmo svetmo mest z dimam posval na Mlečno cesto, k'r je pa od tga ustau pa vrg'l u 'n pisk'r, tga zakopal u zemlo, povož'l nan 'no kamnito pvato, pa use sk'p zasul z zemlo.

No, ta krej, kso mo rek'l Žale, jbiu na druj stran potočka (od kerga jdns ustou sam še Vozou'nkou st'denc uspod u Donic, use ta druj jpa zasut tud po več metrou na debeu), je ležou učas zahod'n od Predtrga. Umrle so pokopaval t'krat tko, k't je teku sonce. Sonce jzutrej ustou na uzhod, šu č'z dan po neb čez, zvečer jpa zašu na zahod. Tko sej tud čvouk t'krat rodiu na uzhod (u svetmo gajo uzhod'n od Kateža, u kermo jtekva sveta voda (Legatova kašca). U tej svet vod so novorojenčka opral, ga pokazal sonc', poj pa marš dam z nim.

Kje pa um'ru, so ga pa dal doma na pare, t'm sej od nega poslaulova usa vas. Po treh dneh so ga pa postav'l pokonc, d'j šu uhka tko skoz urata svoje hiše, daj poj še ta zad'nkrat vidu svojo sveto goroker so ble doma negou bogou.

Poj so ga pa odnes'l prot zahod (tko, k't je šu sonce) na 'n svet mest t'm za ta zadno hišo tik pred potočkam, ker so ga poj sežgal, ostanke u piskro pa poj nes'l č'z potoč'k čez na Žale.

Ja, t'krat sej vas začeva s Tripotam, pa končava s kmetijo Gouc (Toj poj kupu Pipan, pa kmetijo pa še vel'k del zemliša zahod'n od te sk'p s potočkam pa devam nekdan'h Žal spremenu u svoj grad'č Brunnfeld, kje dobiu ime glih po tmo potočk, kje biu u pogansk'h cajt'h svet). U vas je bvo t'krat 5 kmetij.

Use te kmetije so mele mejhne lesene hiše, pred hišam pot, zad za hišam pa sad'n vrt, pa vrtičk – zeu'nk, poj je bva pa spet cesta. Na usak stran vasi je pa tekva cesta od potočkou, kso ble lepo urejen (kašce) gorčev'n. Tko so 'ldje hodil na kašce, usaka jbva bva za nekej, na uzgod'n za pitje za 'ldi, na zahod'n kašč pa za žvino.

Ja, t'krat so ble Žale na ta prau stran vasi, na ta prau stran so se odločal o svoj bodočnast. Dons so pa Žale na uzgod'n stran, t'm ubenga več ne pokopujejo. Je pa use narobe. O n'h odločajo na zahod (občina), poj na uzgod (republika), poj pa na severo

(Brusel). Nobed'n pa ne ve, kva se tle dogaja, al pa nobene stvari ne razumejo, jest n' vem kva.

Ta zad'n u Radolc smo dobil kanalizacijo, mog'l bjo pa ta p'ru. Pa še taj sam na polovico narjena, glih toko voda, glih toko cesta, ta pa še od tiste polovice spet sam na po.

Čvouk se sprašuje, kaš'n 'ldje use to počnejo. A te tud doma splezajo na ženo, pa poj use sam na po podevajo. Čud'n je sam to, d' še nis'm slišou 'nkol za na po pofukano žensko. Slišou s'm sam za tako, kje bva al pa k ni bva. Tko tud nis'm slišou 'nkol za na po nosečo žensko, tud ta je bva al pa ne.

P'r n's jpa use na po narjen. Kso nam oblublal use sorte pa 'nkol ni noben reku, d' bo use na po naredu. 'nkol nobed'n ni reku, d'u čakou z odpiranam ceste, dau pršu primer'n cajt za fešto, pa daujo poj z'rad te fešte odpr'l cesto. Jest s'm mislu, d' devamo ceste zato, da se bomo po n'h vozil pa hodil, ne pa zato, d' bomo uhka mel fešte.

Zdej pa gruntam na kero fešto zdej čakajo t'm na zahod, d' mo mi uhka mel fertik cesto na Žalah. Zgleda, d' se še niso odločil z kerga svetnika nej bse to zgodvo. Zgleda d' tud še n' vejo au tist svetnik doma na naš oblast al u našmo koledarjo. Z'to s'ms tud koj naroču koledar za nasledn'h pet let, mrbit bom pa to še kdaj dočakou. Uprašane jsam še, kokrat bodo umes volitve, pa kokrat seujo te svetnik še zamenal.

Ja, učas so na konc vasi mel 'n svet pvac, ker so se poslov'l od rajn'h, poj so na ta pvac postav'l kršansk znamne, poj so te premikal zmerej b'l dele'č nara-z'n, umes pa postaulal nove hiše. Tko so use sk'p že za cajta Pipana prenes'l če pred d'našno predtrško lipo, zdej so pa še to tko zaasfaltiral pa jo zadu'sl, d' sam še crkava. Ja, sam to še spada u tist, k'r sej učas dogajou. Sam lipa še crkne, pa bo zginu ta zad'n ca-h'n od us'h teh ta star'h cajtou, kje bvo še use urejen tko, k't je zahtevova narava pa božji red.

Ja, svet je čist ponoru, 'ldje ratal neum'n, šlampast, pa tko n'prej. Učas je narava tiste izločiva, kniso ble konkurenč'n, dons pa država futra tiste, kso sam ausšus. Tko 'ldje ugotaulajo, d' se b'l spvača bit ausšus, pa se hrant na velik'h, radodarn'h jošk'h matere države, k't pa devat, pa te joške skoz filat. Ja, en devajo pa filajo to našo mater, ta druj pa lenarjo pa feštajo pa cuzajo toisto mater.

Ja, pa č'b jo moz'l sam t'krat, kso dojenčk, b' še razumu. Sej majo tud krave vimena pa z nim napajojo svoja teleta. Ampak tegaj 'nkrat konc, ponavad t'm po šestmo do os'mmo tedno.

P'r n's pa cuzajo otroc pa starc, pa še velik tač'h kso umes. Še p'r noben krau nis'm vidu k's'nga starga, odsluž'nga junca, d'b mo pstiva cuzat nen vime. Krava psti moust sam svoja teleta (Ja, z'to mamu pa p'r nas stranke, t'm tud p'stejo moust sam ta svoje, č' so pa strankaš teleta, jpa druj uprašane).

mučane

Bvoj še u tist'h ta »mračn'h cajt'h«, hmau po druj svetov'n vojn, kso se te glih začel mau svetlikat. Tko so šle Fronc pa Zdrauc pa Zvonklač če na Komno mau smučat. Na Bled so šle na c'h pa se zategnil če u Boh'n u Bist'rcu (glih toko k't Legatou Tončk, sam brz usga špomp'rnok'lna).

Mel so pohne rukzake, hrane za tri dni, pjače pa še za d'l, šlepal use to peš z godej zutrej s štacija u Bistrc skoz Spodno dolino, mem jezera pa mem Savice gorčev'n. No, če do Savice jbovo še k'r nekam, sej bvo po raun'm, poti pa dobre. Poj sej pa začeu dvigvat, pot zmerej b'l ledena, fantje pa zmerej b'l pogost z nosam u tmo led. No, ratvau je zmerej b'l topvo, mau z'rad martr'nge, mau pa z'rad pjače. Fantje so pošten pihal gorčev'n use če do P'kva, ksej pot mau poraunava, ja pa tud vidvo sej že tud gor na nihou cil.

Do t'krat je bvo sam obvač'n, kso pa p'ršle u P'ku, sej pa začueu usuvat sneh k'r sej dau, usako minuto gaj bvo več pod nogam. No, ampak počas so se le p'rulek'l če gor do jag'rske bajte, mau pod Domam na Kom'n. Pojskal so kvuč (ve se, če ga majo u jag'rsk'h bajtah) pa hit'r u bajto.

Ta pa tko mrzva, d'j sapa zmrzvava. Pa fantje naže-nejo ta nejmvajšga, Zdrauca, d'j šu u drvar'nco po drva pa kej za spodkurt. No, ta an cajt brska po

drvar'nc, poh'n snega, kgaj vetr nanesu not, pa začne ulečt ane polena dol z vrha. Potegne v'n mau 'n polen, se pa po nem prdriča dol 'n zmrznen gams. Kdo gaj poču, se n' ve, kdo gaj pa poj pož'ru, se pa ve, sej so j'h poj na Bled zajebaval, d'so pojed'l Bohinc'm mrliča, kso ga te u sneh skril, d'b ga spomvad nes'l če u Vouče.

No, fantje so fest zakuril, č'z 'n cajt, kso se najed'l pa napil, so se pa tud ogrel. Ja, pa ne sam k'r tko, še kej drujga se j'm je prtepvu če u gvale. Že n'č več zmatran, jo mahnejo mau viš gor u Dom, mau pogledat, kva zan 'ldje so t'm. No, paj bvo res nekej frisou, pa tud nekej punc iz lublanske turistične šove, kso ble t'm na praks.

Poj se pa usedejo dol če h un'm, kso kvartal, pa se j'm prdružjo. 'n cajt je še k'r švo, poj j'h je pa začeva zdelvat douga pot, pa pjača, predus'm pa toplota. So ble pa zmerej b'l zaspan, sej bvo že tud poz'n zvečer. Kva sej use tišau če u tist spane, se ne ve, govor'l so pa druj dan tist iz doma m'rs kej, sam punce so ble tih.

Druj dan pa smučat (bvaj sobota), če pod Bogatin. Bajta Na Kraj je bva zap'rta, pa ubene sledi okol ne. Sneh je biu glih ta prau, smuka pa dobra, ampak tud težka pa douga.

Šele zvečer so se p'rulek'l dam, med potjo so se pa ustav'l u Dom pa povabil punce »na gamsa«. Sk'p

so ga spek'l, sk'p pojed'l, pa še m'rs kej drujga so tud sk'p podeval ta večer.

No, druj dan pa dam. Posprav'l so bajto, dal dilce na noje pa dol h Savic pa če do jezera. Poj pa dilce na rame pa prot Bist'rc. Na konc jezera pa gostilna, t'm, k boh roko v'n moli, d'j ne morš uid't, č's mau zmatran, pa sploh ne. Mau so se used'l, mau pojed'l (nihove zasko pa šnopsa jže zdaunej zmankou). No, poj so mel pa t'm še biljard. Nobed'n od n'h ga še 'nkol ni igrou, t'm sta ga pa igrava dva, kje tud zgledou, d' sta ga ta prvič vidta.

No, pa se sprau us'h pet igrat tisto reč k'r po svoj'h reg'lcah, sej ta prav'h tko niso poznal. Ble so pa to tak reg'lc, d' so Blejc una dva Bohinca ubral, pa jo poj tud hit'r mahnil n'prej če prot Bistrc, dab ujel ta popoudansk ulak.

Pa iz tga spet ni bvo n'č, sej so ga prou 'lpo zamud'l. No, zdey sta pa guna dva nagnava Zdrauca če u »Črno Prst«, d' nej se mau naspi pa ujame zutrej ta p'ru ulak, pa z nim na Jesenice poj pa u Kran u šovo. No, to sej tud zgodvo, sam guna dva sta se pa prulekva dam šele u pondelk zvečer.

No, bohinska pa blejsks pošta je use to prnesva na Bled še prej, pred'n so von pršle dam. Poj so j'h pa Blejc zajebaval, d' so ponov'l tisto štorijo od Legatouga Tončka, kje tud mogu s konam prbežat iz Bohina.

Vidte, t'm pred tauž'nt let'm so Blejc tovor'l na svoj'h pukl'h če prot Čedad, pa hodil če, č' sej zvo

mudiu, 2 dni, al pa 4 č' so šle b'l z legnatjo, n'zaj jpa trajou tud uhka po več k't pa 'n ted'n, kje bvo pa tok prilk pa uržahou. Fant'm se t'krat ni mudiu n'č n'zaj, sej so j'h doma čakal pust gospodarj', med potjo jbvvo pa tok vesela. Učas so p'ršle nazaj br'z usga sk'p pa pošten nakresan pa zdelan.

Ta nejprij so hodil peš, poj s kon'm, poj pa s cugam, dons pa z automobilam. Ja, dons nimajo več ubene prilke, sam č' j'h začopat polcaj pa morjo svojo dobro volo prespat u k's'nmo arest. Sam to še mau spomina na tiste stare cajte.

Naš Blejce so rabil iz Bohina dam 2 dni, toj še k'r hit'r prot tist'm, kso učas tovornik pršle dol z Bače na Bistrco, pa pršle dam šele č'z 'n ted'n, br'z kona pa br'z barig'l.

Zvo hit'r je pršu dam sam Legatou Tončk iz Lesc, kso ga Bohinc »spremlal od zad s porajk'lnam«. »Pršuj« n'zaj na usmo spenenmo kon, pa glih tok, d' se mo ta ni sesedu. Pred tem gaj obvarvova sam gostilna Rot na Bel, ker sej poj zaključva usa negova epizoda. No, tle sej končava tud ta zadna epizoda za Fronca pa Zvonklača.

Ja, u vs'h teh cajt'h sej zvo mau pa zvo počas spreminavo. Današ'n mulc se grejo pa z autam smučat, so pa prkrajšan za use to. Skočjo če na Vogu, č'z nekej ur pa n'zaj. Tko k't so šle b'rz k's'n'h spoznan če, tko se tud vračajo, ja, rekvo bse uhka: s prazno gvavo če, s prazno n'zaj!